

SAHTEKÂRLIK ÖLÇEĞİ TÜRKÇE FORMU: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Ahmet AKIN* Abdullah YALNIZ**, Ümran AKIN***, Basri ÖZÇELİK****

Öz

Bu araştırmanın amacı, Sahtekârlık Ölçeğini (Leary, Patton, Orlando, & Funk, 2000) Türkçe'ye uyarlamaktır. Araştırma 300 üniversite öğrencisi üzerinde yürütülmüştür. Doğrulayıcı faktör analizinde tek boyutlu modelin iyi uyum verdiği görülmüştür ($\chi^2= 33.54$, $sd= 12$, $RMSEA= .077$, $RFI= .97$, $GFI= .97$, $AGFI= .93$, $SRMR= .031$). Ölçeğin madde toplam korelasyon katsayıları .60 ile .77 arasında sıralanmaktadır. Ölçeğin iç tutarlık katsayısı .89 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen bu sonuçlar Sahtekârlık Ölçeği (SÖ) Türkçe formunun geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Sahtekârlık, sahtekârlık ölçeği, geçerlik, güvenilirlik, doğrulayıcı faktör analizi

TURKISH VERSION OF IMPOSTORISM SCALE: THE STUDY OF VALIDITY AND RELIABILITY

Abstract

The aim of this research is to examine the validity and reliability of the Turkish version of the Impostorism Scale (IS); (Leary, Patton, Orlando, & Funk, 2000). Participants were 300 university students. Results of confirmatory factor analysis demonstrated that the seven items loaded on one factor: $\chi^2= 33.54$, $df= 12$, $RMSEA= .077$, $RFI= .97$, $GFI= .97$, $AGFI= .93$, $SRMR= .031$. Corrected item-total correlations ranged .60 to .77. The internal consistency coefficient of the scale was .89. Thus Impostorism Scale (IS) can be used as a valid and reliable instrument in psychology and education.

Keywords: Impostorism, impostorism scale, validity, reliability, confirmatory factor analysis

GİRİŞ

Bireyin gerçekleri görememe, görmek istememe, kabul etmeme veya onlardan kaçma biçimindeki davranışı bir yaşam tarzı hâline dönüştüğünde; sahtekârlık olgusu ortaya çıkabilir. Sahtekârlık, bireyin hem kendini hem diğer bireyleri istemli veya istemsiz olarak yanıltma davranışıdır. İnsanlar başarısızlık durumunu dışsallaştırırken; başarmak için büyük sorumlulukları olduğunu kabul etme, kendilerindeki pozitif yanları arama ve kişisel özelliklere aşırı değer verme eğilimindedirler (Leary ve diğerleri, 2000: 726). Bu bağlamda sahtekârlık eğilimleri ve kişilik özellikleri arasında güçlü bir ilişki olabilir (Want & Kleitman, 2006: 962).

* Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Anabilim Dalı, aakin@sakarya.edu.tr

** Uzm. Psk. Dan., MEB, abdullahyalniz@gmail.com

*** Yrd. Doç. Dr. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Anabilim Dalı, uakin@sakarya.edu.tr

**** Öğr. Gör. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Anabilim Dalı, bozcelik@sakarya.edu.tr

Sahtekârlık kavramı ilk olarak; üstün başarıya sahip, çeşitli branşlarda doktora yapmış ve uzmanlıklarına saygı duyulan bir mesleki konuma sahip 150’den fazla kadınla yürütülen psikoterapi seansları sırasında operasyonel olarak tanımlanmıştır. Bu kadınlar, mesleki ve akademik anlamdaki üstün başarılarına, zekâ testlerindeki yüksek puanlarına, aldıkları ödüllere ve meslektaşları tarafından uzman görülmelerine rağmen, kendilerini başarılı hissetmediklerini bildirmiş ve kendilerini “sahtekâr” olarak isimlendirmiştir (Clance & Imes, 1978: 1). Davranışını itiraf eden sahtekârlar, önemli bir kişinin, kendilerinin gerçekten entelektüel sahtekâr olduğunu keşfetmesinden korkmuştur. Sahtekârlık davranışı sergileyen kadınlar, tanı kriterlerinden herhangi birine girmemektedirler. En sık bildirilen klinik semptomlar yaygın anksiyete, özgüven eksikliği, depresyon, yetersizliğe bağlı hayal kırıklığı, başarı standartlarını karşılayamadığına dair kendi kendine telkinde bulunmadır (Clance & Imes, 1978:2). Diğer yandan erkekler kadınların yaptığı gibi sık sık ve açıktan sahtekârlık olgusunu kabul etmeseler de; bilinmeyen ve mahrem bir ortamda bu konu sorulduğunda da bu duyguların varlığını kabul etmiştir (Clance & O’toole, 1988: 2).

Başarıyla ilgili bir görev aldıktan sonra, sahtekârlar olası başarısızlığı engellemek için ya gereğinden fazla hazırlık yapma ya da çalışmayı erteleme eğilimindedirler. Sonrasında başarılarını çabaya veya şansa atfetmektedirler (Want & Kleitman, 2006: 962). Ancak yine de sahtekârların çoğu, kendilerine yönelik sahtekârlık davranışında bulunmalarına karşın akademik ve mesleki görevleri yerine getirebilmektedirler (Sakulku & Alexander, 2011: 74).

Sahtekârlık davranışına atfedilen birçok karakteristik özellik olmasına rağmen, sahtekârlığı ortaya çıkaran üç temel nitelik olduğu belirtilmektedir. Sahtekâr veya dolandırıcı olma algısını karakterize eden birincil unsur, diğer insanların daha avantajlı konumda oldukları inancıdır. İkinci olarak sahtekârlar, diğer insanların onların hileci olduklarını öğrenmelerinden korkarlar ve böylece aslında başarısız olduklarını da kabul etmiş olurlar (Leary ve diğerleri, 2000: 727). Bu korku; sahtekârların, yetkilerinin açıktan veya örtülü olarak sınanmasından endişe etmelerinden kaynaklanmaktadır (Kolligian & Sternberg, 1991).

Sahtekârların başarısızlıkla ilgili yoğun kaygı taşımaları, ölçmeye ve değerlendirmeye dayalı olası durumların sonuçlarını azaltmak için onları stratejiler aramaya itmektir. Kendini sabotaj da bu stratejilerden birisidir (Want & Kleitman, 2006: 962). Sahtekârlarda sürekli devam eden bir anksiyete ve kendine güvensizlik hali vardır çünkü başarılarını legal olarak içselleştirememektedir. Sahtekârlık; nevroz, intihar düşüncesi ve depresyonda dahil olmak üzere, psikolojik sıkıntı indeksiyle anlamlı düzeyde ilişkilidir (Piedmont & Chae, 1997).

Üçüncü karakteristik özellik; sahtekârların başarılarını içselleştirmekte zorlanması ve bu durumun onları, hileci davranışlarını sürdürme yoluna götürmesidir (Langford & Clance, 1993). Örneğin başarılarını “doğru zamanda doğru yerde olmak, şans, olağanüstü sıkı çalışmak” gibi yetenek gerektirmeyen faktörlere atfetme eğilimindedirler (Clance & O’toole, 1988: 1). Gerçekte akılsız olduklarını düşünürler, bu inançlarını inkâr etmek için sayısız dış kanıt bulurlar (Clance & Imes, 1978: 1).

Sahtekârlık kavramıyla ilgili psikoloji literatüründe Türkçe olarak hazırlanmış bir çalışmaya ulaşılamamıştır. Ancak yurtdışında bu konuyla ilgili çalışmalar devam etmekte ve psikoloji sahasında çalışmalar yürüten araştırmacılar tarafından “öz-benliğe dönük sahtekârlık ve dolandırıcılık” kavramları incelenmektedir. Bu çalışmanın amacı Leary ve diğerleri (2000) tarafından geliştirilen Sahtekârlık Ölçeğinin Türk üniversite öğrencilerinden oluşan bir

örneklemde geçerlik ve güvenilirliğini incelemektir. Bu çalışmanın gelecekte yapılacak araştırmalar için örnek oluşturacağı ve önemli bir boşluğu dolduracağı düşünülmektedir.

2. YÖNTEM

2.1 Araştırma Grubu

Ölçeğin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik analizleri, yaşları 18 ile 25 arasında değişen 300 üniversite öğrencisi üzerinde yürütülmüştür.

2.2. Ölçme Araçları

2.2.1 Sahtekârlık Ölçeği (Leary ve diğerleri, 2000). Tek boyutlu olan ve 7 maddeden oluşan Sahtekârlık Ölçeği 5'li likert tipi bir derecelendirmeye (1 Kesinlikle hayır – 5 Kesinlikle evet) sahiptir. Ölçeğin orijinalinin geliştirme çalışmaları yaşları 17 ile 23 arasında değişen 238 birey üzerinde yürütülmüştür. Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı .87 olarak bulunmuştur.

2.3 İşlem

İlk olarak, ölçeği uyarlamak için elektronik posta aracılığıyla izin alınmıştır. İlk aşamada ölçeğin İngilizce formu iyi düzeyde İngilizce bilen 4 öğretim üyesi tarafından önce Türkçeye çevrilmiş, daha sonra ise Türkçe formlar tekrar İngilizceye çevrilerek iki formun tutarlılığı dil ve gramer açısından incelenmiş ve denemelik Türkçe form elde edilmiştir. İkinci aşamada, Türkçe form psikolojik danışmanlık ve rehberlik ve ölçme değerlendirme anabilim dallarında görev yapan 6 öğretim üyesi tarafından tartışılmış ve son düzenlemeler yapılarak ölçek uygulamaya hazır hale getirilmiştir. Araştırmada ölçeğin geçerlik çalışmaları olarak yapı geçerliği kapsamında doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Ölçeğin güvenilirliği için iç-tutarlılık ve madde analizi için düzeltilmiş madde-toplam korelasyonları incelenmiştir. Geçerlik ve güvenilirlik analizleri için SPSS 20.0 ve LISREL 8.54 (Joreskog & Sorbom, 1996) programları kullanılmıştır.

3. BULGULAR

3.1 Madde Analizi ve Güvenirlik

Sahtekârlık Ölçeği'nin maddelerinin ayırt etme gücünü belirlemek amacıyla madde analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda, ölçeğin düzeltilmiş madde toplam korelasyon katsayılarının .60 ile .77 arasında sıralandığı görülmüştür. Ölçeğin iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı .89 olarak bulunmuştur. Bulgular Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1: Sahtekârlık Ölçeği Düzeltilmiş Madde Toplam Korelasyon Katsayısı

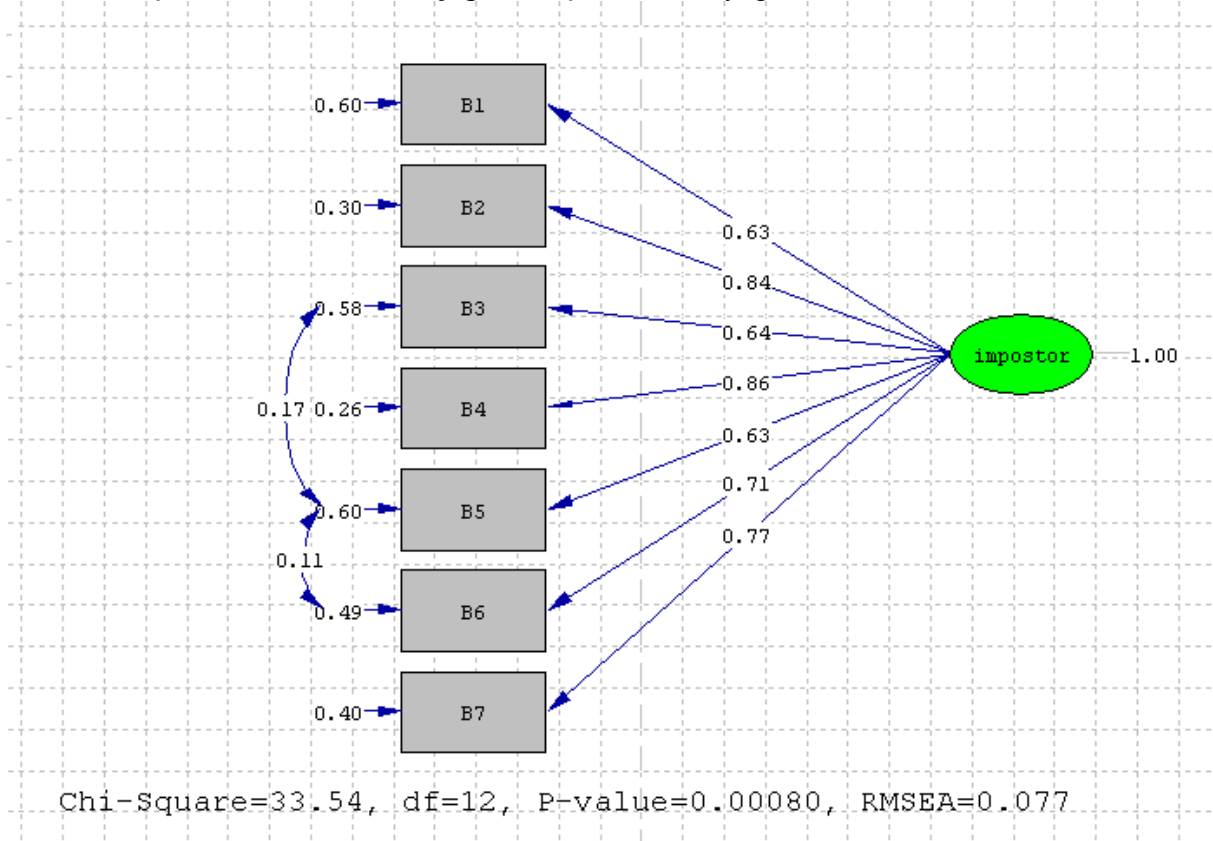
Madde No	r_{jx}
1	.60
2	.75
3	.66
4	.77
5	.65
6	.70
7	.70

3.2 Yapı Geçerliği

Sahtekârlık Ölçeği'nin yapı geçerliği için ölçeğin orijinal formunda bulunan faktörlerin doğrulanması amacıyla DFA uygulanmıştır. Ölçeğin yapı geçerliği için uygulanan doğrulayıcı faktör analizinde 7 maddeden oluşan, tek boyutlu SÖ'nün iyi uyum verdiği görülmüştür ($\chi^2=33.54$, $sd=12$, $RMSEA=.077$, $RFI=.97$, $GFI=.97$, $AGFI=.93$, $SRMR=.031$). Doğrulayıcı faktör analizine ait faktör yükleri Şekil 1'de sunulmuştur:

Şekil 1:Sahtekârlık Ölçeği'ne İlişkin Path Diyagramı ve Faktör Yükleri

4. YORUM/TARTIŞMA

Bu çalışmada, Leary ve diğerleri (2000) tarafından geliştirilen SÖ'nün Türkçeye uyarlanması ve Türkçe formun geçerlik ve güvenilirliğinin incelenmesi amaçlanmıştır. Ölçeğin yapı geçerliğini incelemek amacıyla uygulanan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda tek boyutlu sahtekârlık modelinin uyum indekslerine bakıldığında iyi uyum verdiği görülmektedir. Ancak madde 5 ile madde 3 ve madde 6 arasında hata kovaryansları tanımlanarak bu indeksler elde edilmiştir. DFA için uyum indeksi sınırları göz önüne alındığında, modelin iyi uyum verdiği ve ölçeğin orijinal faktör yapısının Türkçe formun faktör yapısıyla uyduğu görülmektedir. Doğrulayıcı faktör analizi ile model-veri uyumuna ilişkin hesaplanan istatistiklerden en sık kullanılanları Ki-kare (χ^2), χ^2/sd , $RMSEA$, RMR , GFI ve $AGFI$ 'dir. Hesaplanan χ^2/df oranının 5'ten küçük olması, GFI ve $AGFI$ değerlerinin .90'dan yüksek olması, $SRMR$ değerinin ise .05'ten düşük çıkması, model-veri uyumunu göstermektedir (Marsh & Hocevar, 1988). Bununla birlikte, GFI 'nin .85'ten, $AGFI$ 'nin

.80'den büyük çıkması, RMSEA değerlerinin .10'dan düşük çıkması, model veri uyumu için kabul edilebilir alt sınırlar olarak görülmektedir (Marsh, Balla, & McDonald, 1988).

Sahtekârlık Ölçeğinin güvenilirlik katsayısının yüksek bulunması, güvenilirliğin yeterli düzeyde olduğunu göstermektedir. Araştırmalarda kullanılacak ölçme araçları için öngörülen güvenilirlik düzeyinin .70 olduğu (Tezbaşaran, 1996) dikkate alınır, ölçeğin güvenilirliğini belirlemeye yönelik olarak elde edilen bulgular ölçeğin yeterli düzeyde güvenilir olduğunu ortaya koymuştur. Madde analizi sonucunda ölçeğin madde-toplam korelasyon katsayılarının .30 ölçütünü karşıladığı görülmüştür. Madde-toplam korelasyon katsayılarının yorumlanmasında .30 ve daha yüksek olan maddelerin, bireyleri ölçülen özellik bakımından iyi derecede ayırt ettiği göz önüne alındığında (Büyüköztürk, 2004), madde toplam korelasyon katsayılarının yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Sahtekârlık Ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarından elde edilen tüm bulgular, bu ölçeğin sahtekârlık düzeyini belirlemek amacıyla yeterli düzeyde geçerlik ve güvenilirliğe sahip olduğunu ortaya koymuştur.

5. ÖNERİLER

Sahtekârlık Ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarından elde edilen bulgular çerçevesinde bazı önerilerde bulunulabilir. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarının yürütüldüğü araştırma grubu üniversite öğrencilerinden oluşmaktadır. Dolayısıyla ölçeğin farklı örneklemeler üzerinde geçerlik güvenilirlik çalışmalarının yapılması önemlidir. Ölçeğin dilsel eşdeğerliğinin incelenmesine de ihtiyaç duyulmaktadır. İleride yapılacak çalışmalarda, test tekrar test yöntemiyle ölçeğin güvenilirliğinin belirlenmesi önerilebilir. Bunun yanı sıra ölçeğin uyum geçerliğini belirlemek amacıyla sahtekârlık ile diğer ilişkili kavramlar arasındaki bağlantılar; geçerliği ve güvenilirliği kanıtlanmış başka ölçekler aracılığıyla incelenebilir.

KAYNAKÇA

- Büyüköztürk, Ş. (2004). *Veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Clance, P. R., & Imes, S. A. (1978). The impostor phenomenon in high achieving women: Dynamics and therapeutic intervention. *Psychotherapy: Theory, Research, and Practice*, 15(3), 241-247.
- Clance, P. R., & O'Toole, M. A. (1988). The impostor phenomenon: An internal barrier to empowerment and achievement. *Women and Therapy*, 6(3), 51-64.
- Joreskog, K. G., & Sorbom, D. (1996). *LISREL 8 Reference Guide*, Lincolnwood IL: Scientific Software International.
- Kolligian, J. Jr., & Sternberg, R. J. (1991). Perceived fraudulence in young adults: Is there an "impostor syndrome?" *Journal of Personality Assessment*, 56, 308-326.
- Langford, J., & Clance, P. R. (1993). The impostor phenomenon: Recent research findings regarding dynamics, personality and family patterns and their implications for treatment. *Psychotherapy*, 30, 495-501.

- Leary, M. R., Patton, K. M., Orlando, A. E., & Funk, W. W. (2000). The impostor phenomenon: Self-perceptions, reflected appraisals, and interpersonal strategies. *Journal of Personality, 68*(4), 725-755.
- Marsh, H. W., Balla, J. R., & McDonald, R. P. (1988). Goodness-of-fit indexes in confirmatory factor analysis: The effect of sample size. *Psychological Bulletin, 103*, 391-410.
- Marsh, H. W., & Hocevar, D. (1988). A new more powerful approach to multi trait-multi method analyses: Application of second-order confirmatory factor analysis. *Journal of Applied Psychology, 73*, 107-117.
- Piedmont, R. L., & Chae, J. H. (1997). Cross-cultural generalizability of the five-factor model of personality: Development and validation of the NEO PI-R For Koreans. *Journal of Cross-Cultural Psychology, 28*, 131-155.
- Sakulku, J., & Alexander, J. (2011). The impostor phenomenon. *International Journal of Behavioral Science, 6*(1), 73-92.
- Tezbaşaran. A. A. (1996). *Likert tipi ölçek geliştirme kılavuzu*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Want, J., & Kleitman, S. (2006). Feeling “phony”: Adult achievement behaviour, parental rearing style and self-confidence. *Journal of Personality and Individual Differences, 40*(5), 961-971.

Summary

Impostorism means to conceal the facts and to hide the truth or to avoid reality. Impostors also dismiss compliment, deflection the accuracy of positive evaluations, and engage in other behaviors that insulate them against information that would verify their competence and value. Impostors tended not to think others perceived them content. There have been many studies on impostorism in English and other languages but there are few studies in Turkish. In this case appears to be strong need to have a reliable and valid measurement tool to measure Turkish individual's levels of impostor in relationships. Impostorism Scale (IS; Leary, Patton, Orlando, & Funk, 2000) may be considered as a helpful tool to fill in this need but there is no study indicating the tool's level of reliability and validity in Turkey. Thus the aim of this research is to translate the Impostorism Scale (IS) to Turkish and to examine its psychometric properties.

Participants were 300 university students. Primarily the IS was translated into Turkish by four academicians. The Turkish form was back-translated into English and the consistency between the Turkish and English forms was examined. Than Turkish form has been reviewed by six academicians. Finally they discussed the Turkish form and along with some corrections the scale was prepared for validity and reliability analyses. Impostorism Scale (IS) was used as data collecting method in the research. The scale contains 7 items (e.g., “In some situations I feel like a ‘great pretender’; that is, I'm not as genuine as others think I am”) with each item rated on a 5-point Likert-type scale. Participants voluntarily participated in research. Completion of the scales was anonymous and there was a guarantee of confidentiality. The

scales were administered to the students in groups in the classrooms. Prior to administration of measures, all participants were told about purposes of the study. In this study, confirmatory factor analysis (CFA) was executed to confirm the original scale's structure in Turkish culture. As reliability analysis Cronbach alpha internal consistency coefficients and the item-total correlations were calculated. Data were analyzed using LISREL 8.54 and SPSS 20.0 package programs.

The results of confirmatory factor analysis demonstrated that the 7 items loaded on one factor and that the factor structure was harmonized with the factor structure of the original scale. Fit index values of the scale were: $\chi^2= 33.54$, $df= 12$, $RMSEA= .077$, $RFI= .97$, $GFI= .97$, $AGFI= .93$, $SRMR= .031$. The Cronbach alpha internal consistency reliability coefficient of the scale was .89. The corrected item-total correlations of Impostorism Scale (IS) ranged from .60 to .77. According to these values it can be said that the structural model of Impostorism Scale (IS) which consists of one factor was well fit to the Turkish culture.

Overall findings demonstrated that this scale had high validity and reliability scores and that it may be used as a valid and reliable instrument in order to assess the impostor of individuals. Nevertheless, further studies that will use Impostorism Scale are important for its measurement force. As a result, it can be said that IS is a valid and reliable instrument to measure the levels of impostor of Turkish individuals. IS useable when necessary in order to get information about the levels of impostor of individuals. In addition, studies that examine the relations between the levels of impostor and variables such as fraud or crook find answers for many questions.